

Samu pesupähkinät

Luonnonvaraisena Intian vuoristoalueilla kasvava *Sapindus mukorossi* -puu kuuluu saippuamarjakasvien heimoon. Puun kukista kehittyvät hedelmät ovat pieniä ja pyöreitä, nahkeapintaisia luumarjoja (kuten kirsikat). Ne eivät nimityksestään huolimatta siis ole pähkinöitä, ja näin ollen soveltuvat pähkinäallergikoiden käyttöön. Pesupähkinöitä ei voida käyttää ravinnoksi, mutta niiden kuoret sisältävät saponiinia - luonnollista puhdistusainetta. Puu tuottaa satoa parhaimmillaan 200-300 kg vuodessa, jopa 90 vuoden ajan.

Tuotanto

Intiassa ja Nepalissa pesupähkinöiden käytöllä pyykinpesuun ja henkilökohtaisen hygienian hoitoon on jo satojen vuosien perinteet. Muutaman viime vuoden aikana pähkinät ovat saavuttaneet maailmanlaajuista suosiota vaihtoehtona teollisille pesuaineille.

Pesupähkinä on alkutuote, jonka tuotanto ei vaadi raskasta, luontoa kuormittavaa infrastruktuuria. Pähkinöiden kerääminen ja käsittely luonnonmukaisesti työllistävät paikallisia ihmisiä ja tukevat vanhoja perinteitä ja kulttuuria, jossa elanto ei synny metsiä hakkaamalla, vaan niistä huolta pitäen.

Puuston hakkaamisesta johtuva eroosio on nykypäivänä suuri ongelma Himalajan vuoristossa. Pesupähkinäpuu sitoo maaperää ja suojaa siten eroosiolta. Pähkinöiden kerääminen ei vahingoita itse puuta millään tavalla. Niiden valmistus ei tuhlaa energiaa, sillä niitä tarvitse jalostaa juuri lainkaan. Pesupähkinät hajoavat täysin luontoon.

Ympäristöystävällinen Samu pesupähkinä on myös reilu tuote. Pähkinät kerätään ja pakataan käsin yhteisöprojektissa Pohjois-Intian Himachal Pradeshin osavaltiossa. Kuivattujen hedelmien kuori murskataan koneellisesti. Tämän jälkeen siemenet poistetaan ja kuoret puhdistetaan käsityönä.

Maaliskuussa 2007 Maailmankauppojen liiton edustajat Suomesta vierailivat paikan päällä Dhundanin kylässä tarkastamassa olosuhteet. Työntekijät saavat palkkaa 125 rupiaa päivässä, kun osavaltion laillinen minimipalkka on 75 rupiaa. He ovat kaikki täysikäisiä. Työolot ovat hyvät ja heillä on mahdollisuus puhdistaa pähkinöitä myös kotona.

Pesupähkinöitä Eurooppaan tuova itävaltalainen Planet Pure maksaa aina kunkin tuontierän täyden hinnan rahteineen etukäteen. Reilun kaupan järjestelmä edellyttää 60 % ennakkomaksua. Merkkijärjestelmä perustuu kuitenkin harvalukuisiin volyymituotteisiin, joihin pesupähkinä ei toistaiseksi kuulu, eli sertifiointia niillä ei ole. Maailmankauppojen liitto kuitenkin toteaa sen olevan yhtä reilu kuin mikä tahansa Reilun kaupan tuote.

Käyttö

Pesupähkinät ovat käsittelemättömiä, eli eivät sisällä mitään hajusteita tai muita lisäaineita. Näin pyykkiin ei jää terveydelle haitallisia kemiallisia jäämiä tai voimakkaita tuoksua. Ne sopivat hyvin allergikoille. Pesupähkinät eivät myöskään sisällä saippuaa, joten niitä voidaan käyttää kaikkeen pyykinpesuun, myös hienoille tekstiileille ja kestovaipoille.

Pesupähkinöiden kuorista rupeaa liukenemaan puhdistavaa saponiinia yli 30°C lämpötilassa (eli niistä ei liukene pesuainetta pesukoneen huuhteluohjelman aikana) . Niitä voidaan käyttää kahteenkin kertaan alle 60°C asteessa pestäessä. Ne pesevät tehokkaasti normaalilikaisen pyykin, mutta ne eivät valkaise pyykkiä tai poista vaikeita tahroja.

Annostelu

- Normaalilikaiselle pyykille, pehmeän veden alueella, 3-5 kilon koneelle: 4-5 kuoren puolikasta.
- Erittäin likaiselle pyykille, kovan veden alueella tai isommalle koneelle (7kg): 6-8 kuoren puolikasta.

Kuoret laitetaan pieneen kangaspussiin tai vaikka parittomaan sukkaan. Pussi suljetaan ja laitetaan koneen rumpuun pyykkien kanssa. Jos pyykkiin halutaan tuoksua, voidaan pähkinöiden sekaan laittaa muutama tippa eteeristä öljyä. Huuhteluainetta ei tarvita, sillä pesupähkinät pesevät pyykit puhtaaksi ja pehmeäksi. Käytetyt kuoret voidaan kompostoida tai laittaa biojätteeseen.

Liuoksen valmistaminen

Pesupähkinöistä voidaan keittää myös nestemäistä pesuainetta. 5-6 kokonaista (tai 50g) pesupähkinää kiehautetaan litrassa vettä kannen alla ja jätetään hautumaan 7-10 minuutiksi. Jäähtynyt pesuaine siivilöidään ja pullotetaan. Liuos säilyy viileässä (esim. jääkaapissa) 1-2 viikkoa.

Pesuainetta voidaan käyttää pyykinpesuun (3 rkl/koneellinen), tiskikoneeseen (3 rkl/koneellinen), yleispuhdistusaineena, vartalon ja hiusten pesuun (ei sovellu kaikille hiustyypeille!) ja ikkunanpesuaineena (etikkaan sekoitettuna).